

Danmarks
Naturfredningsforening

Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg

Dato: 14. februar 2019

Konflikter mellem gråsæler og fiskeriet ved Bornholm

Vi kan af dagsordenen for Miljø- og Fødevarerudvalget den 23. januar 2019 se, at der har været afholdt et "Temamøde om sælproblemerne for fiskeriet" hvor Bornholms og Christiansø Fiskeriforening samt DTU Aqua var inviterede til at bidrage.

Under overskriften "Sæler fanger fiskernes kvote på 13 dage" er fiskeriforeningens indlæg på temamødet gengivet i [Fiskeritidende den 28 januar](#).

Konflikten mellem fiskeriet ved Bornholm og gråsæler er reel og væsentlig. Men indlægget gengivet i Fiskeritidende giver os anledning til at henlede Miljø- og Fødevarerudvalgets opmærksomhed på en række punkter:

Sælernes konsum af fisk

Hvorvidt sælerne spiser en væsentlig andel af torskebestanden må naturligvis ses i forhold til fiskeriets eget udtag. Det giver imidlertid anledning til dyb bekymring for fagligheden når det påstås, at "sælerne spiser fiskernes kvote på 13 dage".

Det er korrekt at bestanden af gråsæler i den samlede Østersø anslås til omkring 40.000. Forskere fra blandt andet DCE, Aarhus Universitet, tæller således omkring 30.000 på land, og forskerne tager ved optællingerne udgangspunkt i, at et ukendt antal (ofte anslået til omkring 30%) af gråsælerne på optællingstidspunktet er i vandet. Dermed lander det samlede skøn på omkring 40.000.

Bestanden af gråsæler er ifølge HELCOMs koordinerede sælovervågning ikke vokset de seneste 6 år. Der er derfor ikke fagligt belæg for oplysningen om at bestanden af gråsæler vokser 9% om året.

I den danske del af Østersøen er der ifølge DCE, Aarhus Universitet, i fældetiden talt tæt ved 850 (2015), 600 (2016) og 750 (2017) gråsæler. Da vil der i de seneste år have været omkring 1000 gråsæler i den danske Østersøregion. Der er altså ifølge DCE ikke kommet flere gråsæler på besøg i den danske del af Østersøen i de senere år.

Regnestykket for den danske del af Østersøen vil altså være 1000 gråsæler x 3,8 kg fisk om dagen x 365 dage = 1.387 tons.

Hvis sælerne udelukkende spiser store torsk som kunne landes af fiskerne (hvilket dog ikke er realistisk) spiser gråsælerne på årsbasis altså omtrent hvad der svarer til godt halvdelen af de danske fiskeres kvote på 2.600 tons, i den danske del af Østersøen.

Vi ønsker her ud over at henlede udvalgets opmærksomhed på, at forskere fra Østersø-regionen påpeger nødvendigheden af også at inddrage andre faktorer end bare sælerne, hvis man ønsker at forholde sig til interaktioner mellem pattedyr og fiskeri. Der har således fra blandt andet svenske forskere været fokus på netop Østersøen, herunder gråsæler og torsk, bl.a. i

artiklen "[Nødvendigheden af en holistisk tilgang ved håndtering af marine Interaktioner mellem pattedyr og fiskeri: Miljø og fiskeriets indvirkning er stærkere end sælpredation](#)" fra slutningen af 2018.

Vi forstår at Bornholms Fiskeriforening på temamødet den 23. januar fremsatte ønske om at reducere bestanden af gråsæler til 10.000.

Med henvisning til de tal og oplysninger vi her har henledt udvalgets opmærksomhed på, kan vi ikke se et fagligt grundlag for en reduktion af den samlede bestand af gråsæler i Østersøen fra 40.000 til 10.000. Det er også vigtigt at pointere at der kun fødes omkring 10 gråsælunger i Danmark om året, hvorfor gråsæler derfor udgør en meget lille sårbar bestand. Hovedparten (ca. 95%) af gråsælerne fra Østersøen lever i Sverige, Estland og Finland.

Sælskader på garn og fangst

Gråsæler udgør et reelt problem ved at ødelægge både garn og fangster. Undersøgelser har vist, at der er en sammenhæng mellem såvel garnenes sættetid og afstanden fra sælernes liggepladser: Ikke overraskende er risikoen for, at sæler ødelægger garn og fangster højere, jo tættere på liggepladserne garnene sættes, og jo længere tid garnene står. Tilsvarende er risikoen dermed også lavere, jo længere væk garnene sættes.

Omvendt er der ikke en direkte sammenhæng mellem antallet af gråsæler og omfanget af skader på garn og fangster. Vi henviser her til de svenske oplysninger fra [møde under HELCOM i oktober 2014](#) hvoraf det fremgår (side 3, 3. afsnit)

"Sweden further informed on the decreasing seal numbers in the beginning of the 1920 and that fishermen didn't observe changes to the damages caused by seals when the grey seal numbers had been decreased from 90 000 to approximately 20 000 in the 1940s".

Man kan derfor ikke forvente at reducere problemet med ødelagte garn og fangster væsentligt, ved at reducere bestanden. Med mindre gråsæler helt fortrænges fra den danske del af Østersøen. Det vil imidlertid ikke være foreneligt med forvaltningsforpligtelserne under EU lovgivningen.

Forklaringen kan muligvis ligge i, at det kan være specifikke sæler som kan specialisere sig i at gå i garnene, hvorved det jo ikke vil have effekt at fjerne selv mange - men tilfældige - sæler.

I den sammenhæng henviser vi til at der i flere år (herunder med opbakning fra grønne organisationer) har været mulighed for regulering af gråsæler i nærheden af garn. Og der er af Miljø- og fødevareministeriet uddannet et særligt korps af jægere til at stå for reguleringen, efter konkrete henvendelser fra fiskerne.

Det er os bekendt imidlertid kun lykkedes at regulere et yderst begrænset antal. Vi er ikke bekendt med forklaringen på, at der ikke er nedlagt flere gråsæler ved garnene.

Vi ønsker derfor endnu engang indtrængende at opfordre til at man fra politisk side opprioriterer arbejdet med udvikling af reelle og permanente løsninger, som ikke forudsætter løbende regulering ved garnene i al fremtid: Udvikling af effektive og sælsikre fiskeredskaber.

Parasit-problematikken

Torskene i Østersøen er voldsomt angrebet af lever-parasitter. Gråsælen er en af de tre værter for mindst to parasitter.

Som angivet ovenfor har bestanden af gråsæler i Østersøen været oppe på 90.000, mens den i dag er omtrent 40.000.

Der foreligger anekdotisk viden (beskrevet i "[Aktuel Naturvidenskab](#)") om, at der i 1800 tallet var mange gråsæler og også mange parasitter i torskene.

Der er ingen tvivl om, at gråsælen som en af værterne har en væsentlig betydning i denne cyklus.

Men vi er ikke bekendt med undersøgelser, som beskriver den dybere sammenhæng mellem en langt større bestand af gråsæler i 1920 i forhold til i dag, herunder hvorvidt omfanget af angreb med parasitter da var tilsvarende større eller ej.

-Sagt på en anden måde: Var torskene dobbelt så hårdt ramt af parasitter, da der var dobbelt så mange sæler - Eller spiller andre faktorer også ind?

Vi kender således ikke til undersøgelser som også forholder sig til torskens fødegrundlag som en faktor, der kan være væsentlig i forhold til påvirkningen af parasitterne:

Vi ønsker således at henlede opmærksomheden på, at flere forskere stiller spørgsmålstejn ved, om parasitter vil påvirke torskens så voldsomt som tilfældet er i dag, med mindre torskens forvejen er svækket af andre årsager, f.eks. svigtende fødegrundlag? Kan det årlige udtag af omtrent 500.000 tons (2019) industrifisk (sild og brisling) i Østersøen måske have betydning for torskens ringe kondition?

Hvis det er tilfældet løser man ikke problemet med parasitter, ved at reducere sælbestanden.

Vi anbefaler derfor på det kraftigste, at man fra politisk side foranlediger et sådant arbejde i et bredt samarbejde mellem de relevante forskningsinstitutioner.

Afslutningsvist finder vi anledning til at gentage også DNs oprigtige og fortsatte dybe bekymring for de reelle problemer og konflikter, som ikke mindst det bornholmske fiskeri med faststående garn er ramt af, herunder gråsælerne. Fiskeri med faststående garn er ønskværdigt og langt mere skånsomt end trawlfiskeri. Og det bornholmske garnfiskeri er meget hårdt ramt.

Men vi opfordrer venligst til at man fra politisk side forholder sig til de bagvedliggende årsager til krisen i fiskeriet. Ikke blot til et ønske om at reducere bestanden af gråsæler, der tidligere har været 90.000 og nu er reduceret og stabiliseret på 40.000, til 10.000, fordi det måske kan synes det nemmeste.

Med venlig hilsen

Bo Håkansson
boh@dn.dk